

Τα

αντικείμενα ενός βυζαντινού σπιτιού ήταν κι αυτά σε άμεση σχέση με το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο του ιδιοκτήτη. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία για το φτωχό λαό είναι από φτηνά υλικά όπως ξύλο, γυαλί, χαλκός, τα όστρακα και ο πηλός. Τα μεταλλικά αντικείμενα χρησιμοποιούνται από τους πλούσιους, ενώ η αριστοκρατία χρησιμοποιεί αντικείμενα από πολύτιμα μέταλλα όπως χρυσό, ελεφαντόδοντο. Στο παλάτι τα αντικείμενα κατασκευάζονται και από πολύτιμους λίθους.

Τα έπιπλα του σπιτιού

Το **κρεβάτι**, κλινάριον ή κρεβάτιον φτιάχνοταν μόνο από στρώματα γεμάτα άχυρα, βαμβάκι, κουρέλια ή πούπουλα, τα οποία απλώνονταν απευθείας στο πάτωμα ή πάνω σε κτιστούς πάγκους κατά μήκος των τοίχων του τρικλίνου. Για τους εύπορους υπήρχαν κρεβάτια που αποτελούνταν από σανίδες μέσα σε πλαίσιο που στηριζόταν σε δύο τρίποδα ή σε τέσσερα πόδια, ενίοτε επαργυρωμένα ή επιχρυσωμένα. Πάνω τους έριχναν τα στρωσίδια (κρεβατοστρώσια ή κρεβατοστρώμνια), τα μαξιλάρια (ή προσκεφάλαια), και τα σεντόνια, που ήταν

φτιαγμένα από λινό ύφασμα ή μαλλί, ή ακόμη και από μετάξι, βαμμένα, κεντημένα ή υφασμένα με χρυσοκλωστές στην πάνω τους άκρη.

Τα τραπέζια είχαν κύριο υλικό κατασκευής το ξύλο. Στα συμπόσια η αριστοκρατία της εποχής δειπνούσε σε τραπέζια από ασήμι, χρυσό ή με επένδυση από ελεφαντόδοντο. Τα χαμηλά τραπέζια (τάβλες) δεν χρησίμευαν μόνο για το σερβίρισμα του φαγητού, αλλά και ως πάγκοι εργασίας ή γραφεία. Ως καθίσματα αναφέρονται οι **καρέκλες (θρονία)** και τα σκαμνιά (σκάμνοι ή σελλία), χαμηλά καθίσματα με δύο ή τέσσερα πόδια. Τα μακροσκάμνια ήταν μάλλον πάγκοι μικρού ή μεγάλου μεγέθους, όπου μπορούσαν να καθίσουν περισσότερα άτομα.

Ο **θρόνος** ήταν το επίσημο κάθισμα του αυτοκράτορα, του πατριάρχη, των επισκόπων και των ηγουμένων των μονών, και συνήθως συνοδεύονταν με υποπόδιο. Για να μην φθείρονται τα έπιπλα τα κάλυπταν με υφάσματα (σκαμνάλια). Τα **ανάκλιτρα** ήταν το αγαπημένο έπιπλο των πλουσίων και των παλατιανών, ιδιαίτερα κατά τα συμπόσιά τους. Ήταν φτιαγμένα από ξύλο με μεταλλικές επενδύσεις, διακοσμημένα με ελεφαντόδοντο και είχαν κάλυψη με ακριβά υφάσματα.

Τα **σινδούκια ή σεντούκια**, που χρησίμευαν για αποθήκευση, όπως και τα εντοιχισμένα ντουλάπια (ερμάρια) των δωματίων. Τα κιβώτια αυτά κλείδωναν για ασφάλεια και χρησιμοποιούνταν για τη φύλαξη: ψωμιού ή άλλων φαγώσιμων ειδών, υφασμάτων και ρούχων χρημάτων, χρυσών και αργυρών σκευών, κοσμημάτων, μπορεί και βιβλίων. Τα ρούχα τα φυλούσαν σε υφασμάτινους ή δερμάτινους σάκους, τους τσαμαντάδες. Τα ειδικά κιβώτια για τη φύλαξη διάφορων φαρμάκων και ιατρικών ειδών ονομάζονταν πανδέκτες.

Τα **δάπεδα** συχνά καλύπτονταν από χαλιά (επεύχια ή υπεύχια) διαφόρων μεγεθών και πάχους. Επίσης, βαριές **κουρτίνες** (βήλα) κρέμονταν από την οροφή και διαχώριζαν τους χώρους του σπιτιού. Τα βήλα κατασκευάζονταν από λινό ή από μετάξι, ήταν μονόχρωμα ή πολύχρωμα, και είχαν παραστάσεις κεντημένες ή υφασμένες, ενώ στα ανάκτορα υπήρχαν και χρυσούφαντα βήλα. Στους τοίχους συχνά ήταν κρεμασμένες εικόνες, ενώ από τα αρχοντικά δεν απουσίαζαν τα τόξα, τα σπαθιά και διάφορα άλλα όπλα, καθώς και οι καθρέπτες.

Ο **φωτισμός** των σπιτιών γινόταν με κεριά και λυχνάρια. Τα κεριά φτιάχνονταν αποκλειστικά από μελισσοκέρι, ενώ τα λυχνάρια ήταν πήλινα ή μεταλλικά, γέμιζαν με λάδι ή λίπος και στην άκρη τους έκαιγε φυτίλι. Κατά κανόνα ήταν φορητά ή στηρίζονταν σε μόνιμους λυχνοστάτες. Σε μεγάλους χώρους, όπως των ανακτόρων και των εκκλησιών, κρέμονταν με αλυσίδες από την οροφή μεταλλικά κυκλικά πολυκάνδηλα που είχαν πολλά γυάλινα κανδήλια. Για το φωτισμό το βράδυ εκτός σπιτιού χρησιμοποιούσαν επίσης φανάρια (φανούς). Να σημειωθεί ότι η Πόλη ήταν η πρώτη πόλη στον κόσμο που φωτιζόταν τη νύχτα.

Τα **επιτραπέζια σκεύη** ανήκαν επίσης στον εξοπλισμό του σπιτιού. Τα πιάτα (σκουτέλια ή πινάκια), οι δίσκοι, οι γαβάθες, τα ποτήρια, τα κύπελλα (καύκοι ή σκυφία), οι κανάτες (οινοχόοι) και οι αλατιέρες (αλατοδοχεία) ήταν πήλινα ή

ξύλινα και σπανιότερα μεταλλικά. Ωστόσο, στα πλουσιότερα τραπέζια οι πηγές αναφέρουν χάλκινα σκεύη, ακόμη και αργυρά ή επίχρυσα, διακοσμημένα με πολύτιμους λίθους(διάλιθα) ή αχάτη, σαρδόνυχα, αλάβαστρο ή ορεία κρύσταλλο. Η ελίτ της βυζαντινής κοινωνίας από τον 9ο αιώνα έτρωγε κυριολεκτικά με **χρυσά κουτάλια**, μια συνήθεια που πέρασε στη Βενετία και στην Ευρώπη. Ορισμένα τέτοια σκεύη βρίσκονται στα θησαυροφυλάκια ναών της Δύσης, όπου κατέληξαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204.

Τα **σκεύη της κουζίνας** ήταν πολλά, όσο και τα σημερινά. Σ' αυτά ανήκαν οι πυροστάτες, οι σιδερένιοι τρίποδες που πάνω τους τοποθετούνταν οι πήλινες χύτρες και τα τσουκάλια για το μαγείρεμα των καθημερινών γευμάτων. Οι μεταλλικές, κυρίως χάλκινες, κατσαρόλες για το ζέσταμα του νερού, το πλύσιμο των χεριών, και για άλλες χρήσεις ονομάζονταν κούκουμοι ή κουκούμια. Η σχάρα ήταν μόνιμα πάνω στην εστία.

Μικρά και μεγάλα **τηγάνια** χρησίμευαν για το σωτάρισμα και το μαγείρεμα, ενώ το φαγητό ανακάτευαν με μικρές και μεγάλες κουτάλες που φυλάσσονταν σε ειδικό μικρό κιβώτιο, την κουταλίστρα (κουταλοθήκη). Λίθινα γουδιά χρησίμευαν στο άλεσμα των μπαχαρικών, σιτηρών ή οσπρίων, ενώ δεν έλειπαν και οι πιπεροτρίφτες για το τρίψιμο του πιπεριού. Τέλος, πήλινες λεκάνες ή λεκανίδες προορίζονταν για το πλύσιμο των επιτραπέζιων σκευών ή για το πλύσιμο των χεριών.

Στο κελάρι του σπιτιού υπήρχαν **πήλινα αγγεία** (συνήθως πιθάρια μικρά και μεγάλα) για την αποθήκευση του λαδιού, του κρασιού, των σιτηρών και των οσπρίων. Για λόγους καλύτερης μόνωσης από το εξωτερικό περιβάλλον (διατήρηση σταθερής θερμοκρασίας)αυτά τα αγγεία ήταν σφηνωμένα μέσα στο έδαφος. Μικρά πιθάρια (βυτίνια ή βυτινάρια) χρησίμευαν για την αποθήκευση του βουτύρου, του τυριού και των διατηρημένων με αλάτι τροφίμων. Για τη μεταφορά και την αποθήκευση του νερού χρησιμοποιούσαν πήλινες στάμνες (σταμνία ή κεράμια). Τα πήλινα δοχεία που χρησίμευαν για την επιτραπέζια χρήση νερού, κρασιού ή λαδιού τα έλεγαν λαγήνια. Τέλος, ειδικά σκεύη, τα κρυαντήρια, που ήταν κατασκευασμένα από κράματα μολύβδου κρατούσαν το νερό δροσερό.

*Ο κύριος όγκος των πληροφοριών είναι απο τη σελίδα του **Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων***

Πηγή: vizantinonistorika.blogspot.gr